

CETA :

Een gevaar voor de voedselveiligheid in Europa

Het op handen zijnde Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Europa en Canada zal een enorme impact hebben op onze voedingsmiddelen en de manier waarop die worden gereguleerd.

De ervaring leert dat handelsovereenkomsten vanwege de harmonisatie van normen en het terugdringen van regelgeving richting de kleinste gemene deler een risico vormen voor de voedselveiligheid. Als CETA wordt geratificeerd, vormt het een rechtstreekse bedreiging voor de normen en voorschriften van de EU rondom voedsel.

Omslagfoto: "Ingestorte schuur" van Eric Parker via Flickr, gewijzigd. CC by-nc 2,0

"CETA: Een gevaar voor de voedselveiligheid in Europa" wordt uitgebracht onder een Creative Commons-licentie (Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0).

Waarin schuilen de gevaren van CETA?

Familiebedrijven

Kleine bedrijven dreigen te worden verdrongen door bio-industrie. In Canada steeg de export van landbouwproducten tussen 1988 en 2007 als gevolg van NAFTA - het North American Free Trade Agreement – van 11 miljard USD naar 33 miljard USD. Maar in dezelfde periode daalden de inkomsten van boeren met meer dan de helft en verdubbelden de schulden van boerenbedrijven.¹ Het aantal familiebedrijven in Canada liep sterk terug - van 366.128 in 1970 tot 204.730 in 2011.² De rundvee-, varkens- en pluimveehouderij concentreert zich nu in grote industriële landbouwbedrijven. Sommige weideveeteeltbedrijven houden er meer dan 20.000 stuks vee, of tussen de 5.000 en 20.000 varkens op na. In pluimveebedrijven worden vaak wel 100.000 vogels dicht op elkaar geperst gehouden in een kleine ruimte.

Onder CETA zal de trend van het verdwijnen van kleine familiebedrijven versterkt worden doorgezet, en daarmee verdwijnt ook een manier van leven die al eeuwenlang bestaat. Landen met kleinere bedrijven en met boeren die afhankelijk zijn van de landbouw als een manier van leven zullen het zwaarst worden getroffen.

Dierenwelzijn

Normen voor dierenwelzijn zijn in Canada lager dan in de EU. In Canada worden zevenhonderd miljoen dieren geslacht als voedsel, maar er staan geen sancties op het niet naleven van vrijwillige gedragscodes voor het welzijn van dieren. Vleesproducenten, die grote concurrentiedruk voelen om vlees tegen een zo laag mogelijke prijs op de markt te brengen, worden nauwelijks gecontroleerd.

Onder CETA kan Canada vlees dat onder deze omstandigheden is verkregen gemakkelijk uitvoeren. Europese producenten worden gedwongen te concurreren met deze goedkopere, maar veel minder humane praktijken.

Harmonisatie van de regelgeving

Middels CETA beogen de EU en Canada “handelsbelemmeringen” te verminderen door het minimaliseren van regels voor de handel in goederen die gezondheidsrisico's kunnen opleveren. Andere handelsovereenkomsten te laten zien dat landen dit bijvoorbeeld doen door het harmoniseren van zaken als de maximumgehalten aan residuen

van bestrijdingsmiddelen (MRL's) – de wettelijk aanvaardbare hoeveelheid pesticide in onze voeding.

Canada en de EU hanteren zeer verschillende regels ten aanzien van bestrijdingsmiddelen.

Neonicotinoïden pesticiden zijn insectendodende middelen die veel commercieel worden toegepast. Ze worden sterk in verband gebracht met de wereldwijde sterfte van miljoenen bijen. De Europese Commissie heeft al een aantal van de chemische stoffen die neonicotinoïden bevatten verboden na uitspraken van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid dat deze schadelijk zijn voor bijenvolken en gewasbestuivers.³ In Canada is Health Canada nog bezig deze kwestie te bezien en blijven deze producten daar intussen vrij verkrijgbaar.

Glyfosaat is een herbicide dat het actieve ingrediënt vormt in Monsanto's "Roundup". De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) classificeert glyfosaat als "waarschijnlijk kankerverwekkend" voor mensen.⁴ Maar in april 2015 oordeelde de Canadese regering dat het onwaarschijnlijk is dat glyfosaat een verhoogd risico op kanker zou geven.⁵ In maart 2016 stemde de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid van het Europees Parlement tegen het voorstel van de Europese Commissie voor hertoelating van glyfosaat. In weerwil van het feit dat ook de Europese Raad op 24 Juni hertoelating van glyfosaat afwees, kondigde de Europese Commissie vier dagen later aan de vergunning van Monsanto te verlengen.

Onderzoek naar harmonisatie van regelgeving, zoals rond residuen van pesticiden, laat zien dat harmonisering heeft bijgedragen aan het vergroten van de marktomvang en de concentratie van de chemische industrie.⁶ In plaats van normen eerlijker te maken voor alle partijen, kan harmonisatie ervoor zorgen dat de regels worden aangepast in het voordeel van de grotere spelers door het aanpassen van de toetredingsdrempels en de opties voor de producenten in kleinere gewasmarkten.

Geografische aanduidingen

Geografische aanduidingen (GA) zijn namen of tekens die worden gebruikt voor de identificatie van producten afkomstig uit een specifiek geografisch gebied. Ze fungeren als een merk dat klanten aantrekt en bieden producenten de gelegenheid om deze producten aan te bieden tegen een hogere prijs. Ze staan ook garant voor een bepaalde productkwaliteit en hanteren strikte richtlijnen. In tegenstelling tot handelsmerken kunnen ze niet worden gekocht of verkocht;⁷ zij behoren toe aan regionale producenten, geaccrediteerd door een vereniging. Ze zijn opgenomen in de Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom (TRIPS) van de WTO en worden als zodanig gerespecteerd in internationale handelsovereenkomsten.

Maar terwijl er weliswaar 145 Europese aanduidingen voor voedingsmiddelen die worden verkocht in Canada worden beschermd en er via bestaande overeenkomsten ook een zekere mate van bescherming geldt voor wijnen en gedistilleerde dranken, geldt er geen enkele bescherming voor duizenden andere Europese geografische aanduidingen. Zo genieten de 'Cornish pasties' (pasteitjes uit Cornwall) en Yorkshire Wensleydale-kaas geen bescherming. Naast de 145 GA's geldt er op de Canadese markt bescherming voor 20 wijnen en gedistilleerde dranken in het kader van een overeenkomst tussen de EU en Canada over deze producten uit 2003. Intussen zijn er nog meer dan 1.400 geografische aanduidingen die door de EU worden erkend of op de lijst staan om erkend te worden. Daarmee geldt onder CETA dus slechts bescherming voor 10 procent van de GA's.⁸

Welke voedingsmiddelen gaan problemen geven in Europa als CETA wordt geratificeerd?

Geïmporteerd rund- en varkensvlees

Onder CETA zal de EU de import van Canadees rund- en varkensvlees verhogen. Conform de Canadese regels mag rund- en kippenvlees gewassen en behandeld worden met chloorhoudend water, een proces dat in de EU verboden is.⁹ In 2013 maakte de EU een einde aan het verbod op het wassen van rundvlees in melkzuur, als een teken van goede wil vooruitlopend op de start van onderhandelingen over een handelsovereenkomst met de VS. Dit laat zien dat de Europese Unie bereid is om, met het oog op handelsovereenkomsten, haar normen op bepaalde terreinen naar beneden bij te stellen.

Vleesproducten

Canada heeft problemen gehad met de inspectie van vleesproducten. In 2012 en 2014, werd de E. coli-bacterie aangetroffen in rundvleesleveranties van een vleesverwerkend bedrijf uit Alberta. Veertig procent van al het Canadese vee wordt door dit bedrijf geslacht en verpakt. De Canadese regering heeft de situatie nog erger gemaakt door 100 voedselveiligheidsinspecteurs te ontslaan om kosten te besparen.

Vlees geïnjecteerd met ractopamine

De beta-agonist ractopamine is een groeihormoon. Het is verboden in 160 landen - waaronder de EU - vanwege zorgen over de gevolgen voor de menselijke gezondheid.¹⁰ In Canada is ractopamine gewoon toegestaan en wordt het gebruikt als een veterinaire medicijn dat wordt geïnjecteerd in rundvee, varkens en kalkoenen. Dit groeihormoon wordt ingespoten vóór de slacht, zodat sporen ervan in het vlees aanwezig blijven.¹¹

Genetisch gemodificeerde levensmiddelen

Canada behoort tot de top drie van 's werelds grootste producenten van genetisch gemodificeerde (GM) voedingsmiddelen.¹² Volgens Health Canada is de regering niet bekend dat er "enig wetenschappelijk bewijs is gepubliceerd dat nieuwe [GM] voedingsmiddelen minder veilig zijn dan traditionele voedingsmiddelen."¹³ Er is geen eis tot verplichte etikettering om genetisch gemodificeerde voedingsmiddelen te identificeren, hoewel vrijwillige etikettering is toegestaan. De EU daarentegen heeft verplichte etikettering ingevoerd door alle genetisch gemodificeerde producten (met meer dan 0,9 procent genetisch gemodificeerde ingrediënten).¹⁴ Het "zero-tole-

rancebeleid” van de EU staat 0,1 procent genetisch gemodificeerd materiaal toe in niet-goedgekeurde variëteiten.

Hoewel de EU geen genetisch gemodificeerde gewassen gebruikt voor directe menselijke consumptie, worden twee van dergelijke gewassen toegestaan in diervoering, en worden Canadese GM sojabonen veelvuldig gebruikt in de EU.

Europa heeft de toezegging gedaan om samen te werken aan kwesties rond genetisch gemodificeerde levensmiddelen. Volgens het Canadese Centre for Policy Alternatives zullen de bepalingen in CETA ten aanzien van regelgevende samenwerking “nieuwe kanalen creëren voor de industrie om druk uit te oefenen om EU-normen voor voedselveiligheid af te zwakken”.¹⁵ Dit kan leiden tot de invoer van Canadese genetisch gemodificeerde koolzaadolie, maïs, sojabonen en suikerbieten.

Twee andere genetisch gemodificeerde voedingsmiddelen om in de gaten te houden, zijn:

GM-appels

In maart 2015 gaf de Canadese Food Inspection Agency toestemming aan Okanagan Specialty Fruits Inc., een bedrijf gevestigd in Brits Columbia, om in Canada een genetisch gemodificeerde appelvariëteit te verbouwen en te verkopen.¹⁶ De appel is genetisch aangepast zodat hij niet bruin verkleurt als hij wordt gesneden of gekneusd raakt. Onder CETA zal de export van appels uit Canada naar de EU toenemen, omdat het seizoensgebonden tarief van de EU op de Canadese appels (nu negen procent) zal worden teruggebracht tot nul procent.¹⁷ Daarom is het mogelijk - zelfs waarschijnlijk - dat de Canadese GM appels hun intrede zullen maken op de Europese markt.

GM-zalm

In november 2015 gaf de Amerikaanse Food and Drug Administration een Amerikaanse bedrijf toestemming om zijn genetisch gemodificeerde vis als voedsel op de markt te brengen. Health Canada zou dat beleid kunnen overnemen. De betreffende zalm zal een groeihormoon bevatten uit een Chinook-zalm en een gen uit een puitaal, hetgeen ervoor zorgt dat ze twee keer zo snel hun volle wasdom bereiken. Dat levert een vis op die binnen anderhalf jaar, in plaats van de gangbare drie jaar, groot genoeg is om te eten. In mei 2016 kondigden Health Canada en de Canadese Food Inspection Agency aan dat AquaBounty's genetisch gemodificeerde zalm was goedgekeurd voor verkoop als voedsel in Canada.

Dit is het eerste genetisch gemodificeerde dier dat in Canada is goedgekeurd voor zowel menselijke als dierlijke consumptie, in de vorm van visfilets, visolie en vismeel. En in Canada is het bedrijf niet verplicht om deze producten in de supermarkt te voorzien van een speciaal etiket.

Tarieven op zalm, die nu kunnen oplopen tot 15 procent, zullen onder CETA worden afgeschaft, waardoor er meer Canadese zalm zal worden verkocht in Europa.

Voedingskleurstof

Canada heeft 15 lijsten van toegestane levensmiddelenadditieven voor zoetstoffen, conserveermiddelen, versterkingsmiddelen en andere stoffen. Voor kleurstoffen geldt dat onder de huidige Canadese regelgeving voedselproducenten mogen op het etiket mogen opvoeren onder hun algemene benaming. Zo kunnen fabrikanten kiezen voor “Fast Green FCF”, of simpelweg voor “kleurstoffen”.

Er zijn een aantal kleurstoffen die zijn toegestaan in Canada, maar niet in Europa, met inbegrip van Fast Green FCF en Citrus Red No. 2 (aangeduid als “beperkt gebruik” in de EU).¹⁸ Allura Rood, Ponceau SX, Brilliant Blue FCF, Indigotine en tartrazine zijn verboden in sommige EU-lidstaten. Etiketteringsvoorschriften in de EU zijn ook strenger dan in Canada.

Gezien de verschillen in de manier waarop wordt omgegaan met kleurstoffen voor levensmiddelen, zal hier hoogstwaarschijnlijk regelgevende samenwerking op nodig zijn en zullen bedrijven daarbij inzetten op de minst restrictieve normen.

Hoe zit het met het voorzorgsbeginsel?

Het voorzorgsbeginsel stelt dat het aan de maker van een product is om te bewijzen dat een product niet gevaarlijk is. Europa leunt zwaar op dit voorzorgsbeginsel, maar in Canada wordt het veel minder toegepast. Het blijft een groot vraag-

teken wat de invloed zal zijn van CETA op binnenlands beleid en het recht van de Europese Unie om regelgeving door te voeren op basis van het voorzorgsbeginsel.

Wat gebeurt er als er onenigheid ontstaat over handelsregels?

Als geen overeenstemming kan worden bereikt via andere kanalen, kunnen bedrijven handelsclaims aanspannen middels het investeringsgeschillenbeslechtingsmechanisme (ISDS). ISDS-bepalingen geven bedrijven een krachtig instrument in handen om overheidsbeleid of regelgeving aan te vechten, zelfs als die is opgesteld in het algemeen belang. Er zijn vele voorbeelden van over-

heden die zijn aangeklaagd voor miljoenen - zelfs miljarden - dollars of euro's als overheidsbesluiten de bedrijfswinsten dreigden te raken of beperken. Dit betekent dat zelfs als de EU probeert zijn strengere regels te handhaven, bedrijven claims kunnen indienen als zij zich door die regels gehinderd voelen.

Conclusie

Het is duidelijk dat Canada op veel terreinen, zoals t.a.v. genetisch gemodificeerd voedsel, pesticiden, kleurstoffen, gechloreerde kip, hormonen en het welzijn van dieren, regels hanteert die veel minder strikt zijn als de EU-regelgeving. Europeanen moeten inzicht krijgen in wat de Canadese praktijk is - en hoe die hun eigen regels kan uitrollen - voordat ze een besluit nemen over CETA.

Onder CETA gaan tarief quotas voor Canadees vlees omhoog naar 80.000 ton voor varkensvlees en 65.000 ton rundvlees. Deze verhoging zal gefaseerd ingevoerd worden over een periode van 3 jaar. Dit werd vastgesteld voordat de Britten besloten de EU te verlaten. Zonder het Verenigd Koninkrijk, Canada's grootste export partner in de EU, zullen volgens kenners de quotas erg hoog

uitvallen en ook gevolgen hebben voor boeren in de rest van Europa die momenteel al te maken hebben met lage prijzen voor agrarische producten.

Er zijn veel overeenkomsten, zowel in reikwijdte als in inhoud, tussen CETA en het Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) - het handelsakkoord van de EU met de Verenigde Staten waarover op dit moment wordt onderhandeld. En terwijl een overeenkomst met Canada misschien minder riskant lijkt dan een overeenkomst met de Verenigde Staten, zijn veel Amerikaanse praktijken even gangbaar in Canada en net zo zorgwekkend. Het is duidelijk dat er voor zowel de Canadezen als de Europeanen veel op het spel staat als CETA wordt geratificeerd.

Eindnoten

1. National Farmers Union. "Agricultural Impacts of CETA." NFU Briefs 2014. National Farmers Union, 5 Dec. 2014. Web. June 2016. <<http://www.nfu.ca/story/agricultural-impacts-ceta>>
2. Ibid.
3. European Food Safety Authority. "ESFA identifies risks to bees from neonicotinoids." *News*. European Food Safety Authority, 16 January 2013. Web. June 2016. <<http://www.efsa.europa.eu/en/press/news/130116.htm>>
4. International Agency for Research on Cancer (IARC). "IARC Monographs Volume 112: evaluation of five organophosphate insecticides and herbicides." *IARC News*. World Health Organization, 20 March 2015. Web. June 2016. <<https://www.iarc.fr/en/media-centre/iarcnews/pdf/MonographVolume112.pdf>>
5. Pest Management Regulatory Agency. "Proposed Re-evaluation Decision PRVD2015-01, Glyphosate." *Consultations*. Health Canada, 6 June 2015. Web. June 2016. <http://www.hc-sc.gc.ca/cps-spc/pest/part/consultations/_prvd2015-01/prvd2015-01-eng.php>
6. Badulescu, Dan, and Kathy Balis. "Pesticide Regulation Under NAFTA: Harmonization in Process?" *Pesticide Truths*. Canadian Agricultural Trade Policy Research Network (CATPRN), November 2006. Web. June 2016. <<http://pesticidetruths.com/wp-content/uploads/2011/11/Reference-24-D-2006-11-00-NAFTA-Pesticide-Regulation-Under-NAFTA.pdf>>
7. Hansen-Kuhn, Karen. "Geographic Indicators." *Making Sense of CETA*. Canadian Centre for Policy Alternatives, ed. Scott Sinclair, Stuart Trew and Hadrian Mertins-Kirkwood, September 2014. Web. June 2016. <https://www.policyalternatives.ca/sites/default/files/uploads/publications/National%20Office/2014/09/Making_Sense_of_the_CETA.pdf>
8. Association Internationale de Techniciens, Experts et Chercheurs. "Le TAFTA avant l'heure - tout comprendre au traité UE-Canada." *Publications*. Association Internationale de Techniciens, Experts et Chercheurs, 28 April 2016. Web. June 2016. <<http://aitec.reseau-ipam.org/spip.php?article1547>>
9. Patterson, Brent. "EU food safety commissioner doesn't see majority support for TTIP in national parliaments." *Council of Canadians Blogs*. Council of Canadians, 21 January 2015. <<http://canadians.org/blog/eu-food-safety-commissioner-doesnt-see-majority-support-ttip-national-parliaments>>
10. Veterinary Drugs Directorate. "Proposal to amend the List of Maximum Residue Limits (MRLs) for veterinary drugs in foods." Drugs and Health Products. Health Canada, 27 March 2014. Web. June 2016. <<http://www.hc-sc.gc.ca/dhp-mps/vet/mrl-lmr/2013-2-prop-eng.php>>
11. Roberts, Michael T. *Food Law in the United States*. New York: Cambridge University Press, 2016. Print.
12. Environment and Climate Change Canada. "Genetically Modified Organisms." *Water Research*. Government of Canada, 23 July 2013. Web. June 2016. <<http://www.ec.gc.ca/inre-nwri/default.asp?lang=En&n=E8A9C49D-1>>
13. Health Canada. "Frequently Asked Questions: Biotechnology and Genetically Modified Foods." *Factsheets and Frequently Asked Questions*. Government of Canada, 26 November 2015. Web. June 2016. <http://www.hc-sc.gc.ca/fn-an/gmf-agm/fs-if/faq_1-eng.php#p3>
14. European Commission. "Traceability and labelling." Genetically Modified Organisms - *Plants*. European Commission, 17 February 2016. Web. June 2016. <http://ec.europa.eu/food/plant/gmo/traceability_labelling/index_en.htm>
15. Slater, Ann, and Terry Boehm. "Agriculture and Food Sovereignty." *Making Sense of CETA*. Canadian Centre for Policy Alternatives, ed. Scott Sinclair, Stuart Trew and Hadrian Mertins-Kirkwood, September 2014. Web. June 2016.
16. OK Specialty Fruits. "Press Release: Arctic Apples Received Canadian Approval." OK Specialty Fruits, n.p. n.d. Web. June 2016. <<http://www.okspecialtyfruits.com/press-release-arctic-apples-receive-canadian-approval/>>
17. Global Affairs Canada. "Canada-European Union: Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)." *Free Trade Agreements*. Government of Canada, 26 September 2014. Web. June 2016. <<http://www.international.gc.ca/trade-agreements-accords-commerciaux/agr-acc/ceta-aecg/benefits-avantages/agriculture-agricoles.aspx?lang=eng>>
18. Lefferts, Lisa. "Canada's Proposal on Labelling Food with Added Colours: What's Needed & Why." *Nutrition Labeling for Public Health Impact*. Centre for Science in the Public Interest, 5 August 2015. Web. June 2016. <http://cspinet.org/canada/pdf/cspi-lisa-lefferts.food-dyes_health-canada-proposal.august5-2015.pdf>

300-251 Bank Street
Ottawa, ON, K2P 1X3
1-800-387-7177
canadians.org

Met de steun van

juli 2016